

05-04-011

Morgenbladets kronikk 3. juni 1948

Frank Buchman sytti år.

Av pastor Johan Prytz

FRANK BUCHMAN heter blant venner bare Frank. Så også her. 4. juni i år blir han sytti år. Som alle som har gjort en innsats, har han mange gode venner, og mange gode uvenner. De siste beviser satsen om at motsetningene møter hverandre. De består av de ytterste radikale og de som man gjerne betegner som stokkonservative. De første ønsker at F. . . må ta ham. De andre ønsker ham en salig død — men helst snarest mulig.

For han er revolusjonær.

Derfor hater de radikale ham. Han vil en åndelig revolusjon. De vil en materiell.

Derfor hater de reaksjonære ham. Han vil noe nytt. De vil bare holde på det gamle.

Etter som han hele tiden bare vil følge sin ledelse, det er sin samvittighet bundet i Gud, kommer han bestandig til å stå utenfor båsene. De som elsker ensrettethet, vil alltid være hans motstandere.

Når en mann er blitt sytti, spør man om hans liv og levnet. Mange vil ha det til at her er noe mystisk: Hvem er han, hva er han, hva vil han?

Det er ikke det minste mystisk, sier jeg, som ikke kan fordra mystikk.

Han er tysker, sier noen, og smatter på navnet, som om det var Hitler. Så er man ferdig med det. Men Sveits er delt i tre: En tysk, en fransk, en italiensk sone. Franks familie er fra St. Gallen i Sveits. De emigrerte til Amerika i 1740 og slo seg ned i Pennsylvania. Der er Frank født i Allentown i 1878. Hans hjem står der den dag i dag, og Frank er

alltid glad når han får tid til å være hjemme.

Det har han nesten aldri.

Hans foreldre gjorde ham til stud. teol. og cand. teol. Men man kan ikke si om Frank at han «nyttet høvet». Han ble fattigprest i Philadelphia, som betyr broderkjærighet. Tross byens navn var det slett ikke så lett som man kunne tro. Men der lærte han å se livet: Hva moral og åndelig innstilling betyr, ytre vilkår til tross.

Og han lærte en annen ting: Hvis man tror på Gud, går det an å stole på Ham. Han hadde ingen fast lønn og ingen som garanterte at han fikk noe å leve av. Men det gikk.

I 1903 grunnla han et hjem for forsømte gutter. Historien om hjemmet og hans medarbeidere er litt av et eventyr. Det er derimot ikke historien om hjemmets styre. De satt nok så godt utenfor det hele arbeid — og styrte. I 1908 fant de ut at guttene levde for godt. De insisterte på forenkling. Frank sa nei og gikk.

Bitter over motgangen reiste han til England. På en spasertur gikk han inn i et kapell i nærheten av Keswick, hvor en kvinne holdt prekenen. Under dette møte opplevde han på en forunderlig måte Jesu kors, og det forvandlet hele hans tilværelse. Fra nå av skulle det være helt oppgjør og hel overgivelse til Gud. Til oppgjøret hørte også noen brev til hans styre, hvor han bad om tilgivelse fordi han hadde vært bitter mot dem.

Etter hjemkomsten til Amerika hadde Frank en rekke ønskestillinger ved forskjellige universiteter.

Han har vennskapets nådegave, og var som fisken i vannet. Ved et universitet, hvor rektor var agnostiker, pedellen var spritsmugler og studenterutvalgets formann bekjente seg til Konfusianismen, ble alle disse etter hvert med i Franks lag, som arbeidet for en kristen forvandling av skolen.

Universitetsstillingen gav Frank en ypperlig anledning til å reise. Han hadde nesten det halve av året til egen disposisjon. Det forklarer noe av den senere Oxfordgruppes nesten eksplosive utbredelse. I China, i Østen, i hele U.S.A. hadde han fortrolige venner, som stolte på ham og var glad i ham.

I 1921 ble han innbudt til Washington for å treffe deltagerne ved avrustningskonferansen. På reisen slo det ham, hva William Penn en gang hadde hevdet, at verden blir ikke god, før menneskene blir bedre. Frank fant ut at han fikk oppgi sin behagelige stilling og sin sikre framtid. Man kan godt si, at temaet for all hans senere virksomhet er Luthers berømte ord fra katekismen: Vi skal over alle ting frykte og elske Gud, og sette all vår lit til Ham alene.

Samme år var han i Oxford. Og dermed begynner Oxfordgruppebevegelsen.

Det burde ikke være nødvendig å repetere gruppens historie siden. Til oss kom den i 1934 med Houseparties på Høsbjør Geilo, Voss, i Bergen, Trondheim osv. Jeg behøver bare å nevne noen navn, så er De fortrolig med saken: Ronald Fangen og Fredrik Ramm.

Fordi den ikke er en organisasjon

3 JUNI 1948 --- FB 70 ÅR

og ikke har noen generalsekretær, har jeg nøydt meg med å nevne et par av dem som er gått bort. Men dem som gjerne så hele gruppen død, har jeg ingen trøst å gi. Den lever i beste velgående.

Gruppen fikk noen hektiske arbeidsår før krigen. Jeg tror Franks noe lange nese er symbolsk. Han vær- rer tingene tidligere enn mange andre, og han satte sin voldsomme energi inn på å avverge krigen.

Fra den tid var det at gruppen fikk merket M.R.A. (Moral-Re-Armament — Moralsk Gjenreisning). Hele verden drev på med militær gjenopprustning. Det varslet om krigen med all dens elendighet. Som det eneste våpen mot dette så Frank at alle positive og alle troende mennesker samlet seg til kamp for freden. Vi kan minnes Scharffenbergs nyttårsbetragtning i Arbeiderbladet 1939: «Alle som er rene av hjertet, om troende eller tvilende, må samles og kjempe for lyset mot mørket.» På bred basis ville Frank samle alle de mennesker som var villige til å sette noe inn for frihet og sannhet og rett.

Men der var også andre folk ute og gikk — og krigen kom.

Dermed ble Frank skilt fra en del av sitt lag og ble for sin egen del henvist til å arbeide i USA. Der er der ingen fare for å bli arbeidsledig for en ivrig prest. At kontakten med Europa og arbeidet der heller ikke ble stanset av krigen, blir meget klart belyst av Gestapo-rapporten om Oxfordgruppen. (Se prof., dr. Eiliv Skard i Kirke og Kultur, november 1947.) Der sier Gestapo, at gruppen er en av nazismens farligste fiender.

Under krigen fikk M.R.A. et hovedkvarter i Mackinac i Michigan, hvor folk hele sommerhalvåret kunne reise til Oxford-gruppen, som der hadde en permanent sesjon. Min kone og jeg hadde den glede å komme der til den første internasjonale

samling etter krigen i 1945. Der traff vi Frank Buchman igjen, som vi ikke hadde sett siden Geilo. Den gang spratt han omkring med en amerikansk fart, som kunne ta pusten fra noen hver. Nå var han en gammel mann, preget av en alvorlig sykdom. Det var alle hans venners bønn, som bar ham gjennom den krise.

Han har fått den rette alderdoms klarhet, visdom og mildhet.

Fremdeles eier han vennskapets nådegave ubeskåret. Vi traff de fleste av den gamle garde og — som godt var — mange nye.

For oss, som kom nokså frosne ut av okkupasjonsårene, var det en fantastisk opplevelse å bli med i det kristne fellesskap i Mackinac. Og noen av våre skjønneste opplevelser var å dele Franks glede, når noen av hans gutter kom hjem fra frontene. Fra alle verdens kanter kom de — og rett «hjem til Frank».

Aret etter var vi i Caux i Sveits, som er blitt M.R.A.s møtested i Europa. Også der var Frank. Om mulig en enda stillferdigere dirigent enn før. Men besynderlig nærværende. Han har et øye for den enkelte i mengden, som jeg som prest innerlig misunner ham. Og med noen få ord får han sagt mer enn de fleste av oss med mange — som da han til varig ettertanke for en av mine venner, som ledet et av møtene, vinket ham hen til seg og sa: Jeg så ikke meget av Kristus og Hans kors i kveld!

På sytti-års dagen vil han få hil-sener fra hele verden, fra alle lag i befolkningen, fra alle slags kirker og samfunn. Det er ytterst merkev-dig. Han har ingen av de ytre egenskaper som gjør en mann til alles yndling. Han sier sannheten så det svir. Men han har den indre egenskap, som bærer lengre enn alt slikt: Han elsker mennesker til deres frelse!

Johan Prytz.